

N:o 64.

Ank. till Riksd. kansli den 19 mars 1907, kl. 1,30 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
upplåtelse till Göteborgs hospital af viss del utaf hemmanet
 $\frac{5}{8}$ mantal Storhagen i Backa socken af Göteborgs och
Bohus län.* (I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling remitterad proposition (n:o 57) har Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 22 nästlidne februari, föreslagit Riksdagen medgifva, att den del af hemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Storhagen i Backa socken af Göteborgs och Bohus län, som genom nådigt bref den 26 februari 1886 öfverlämnats till domänstyrelsens vård, måtte från och med den 1 januari 1908 upplåtas till Göteborgs hospital för att disponeras för hospitalets räkning.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet har chefen för civildepartementet till förberörda statsrådsprotokoll i detta ärende anført följande:

»För anläggning af ett hospital i närheten af Göteborg inköpte år 1861 dåvarande öfverstyrelsen öfver hospitalen $\frac{3}{8}$ af en under säteriet Hökällan i Säfve socken af Västra Hisings härad lydande egendom Storhagen, om ett mantal, belägen i Backa socken af samma härad. Då det emellertid visat sig, att den sålunda inköpta hemmansdelen, som i areal uppskattades till 15 tunnland 30,658 kappland, icke i fråga om utrymme

motsvarade hospitalets behof, föreslog Kungl. Maj:t 1884 års Riksdag att anvisa ett belopp af 35,000 kronor, att användas till inköp af återstående $\frac{5}{8}$ mantal af egendomen Storhagen för att läggas till det åt hospitalet redan upplåtna området.

Vid pröfning af denna framställning fann Riksdagen, såsom i dess skrifvelse den 13 maj 1884 (n:r 51) anmälades, väl å ena sidan, att hospitalets område behöfde utvidgas, men ansåg å andra sidan det kunna ifrågasättas, huruvida hela den hemmansdel, som föreslagits till inköp, kunde vara för hospitalet behöflig. Riksdagen biföll därför på det sätt framställningen, att Riksdagen dels till inköp af en del af hemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Storhagen, att tilläggas Göteborgs hospitals område, på extra stat för år 1885 anvisade ett belopp af högst 17,500 kronor, dels medgaf att — därest ej endast en del af hemmanet kunde förvärfvas, och Kungl. Maj:t skulle finna lämpligt att, med begagnande af de till Kungl. Maj:ts disposition ställda, vid försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar inflytande medel, inköpa den för hospitalet ej behöfliga del af hemmanet, och i följd däraf hela hemmanet inköptes och köpeskillingen utginge dels med ofvannämnda, å riksstaten anvisade belopp och dels med begagnande af nyssnämnda, till Kungl. Maj:ts disposition ställda medel — så stor del af nämnda hemman, som kunde finnas för Göteborgs hospital behöflig och som ej kunde med statsanslaget å 17,500 kronor förvärfvas, finge från hemmanet afsöndras för att läggas till hospitalets område.

Omförmälda $\frac{5}{8}$ mantal Storhagen blef sedermera genom köpebref den 10 mars 1885 mot en summa af 35,000 kronor för statens räkning förvärfvadt med de ägo gränser, som voro upptagna å en af kommissionslandtmätaren A. A. Rönbäck år 1884 upprättad karta.

Genom nådigt bref den 26 februari 1886 har Kungl. Maj:t därefter förordnat, att af det inköpta hemmanet en såsom lotten A å Rönbäcks karta utmärkt andel om tillsammans 23 hektar 59 ar 30 kvadratmeter skulle tilldelas Göteborgs hospital, och att återstoden eller lotten B, utgörande 48 hektar 82 ar 80 kvadratmeter, skulle öfverlämnas till domänstyrelsens vård.

I sammanhang härmed förordnades, att följande villkor skulle lända till efterrättelse, nämligen *å ena sidan*:

att det skulle tillhöra hospitalet, som fått sig tilldelad hufvudsakligaste delen af hemmanets inägojord, att utgöra och ansvara för hemmanet i dess helhet författningsenligt åliggande utskylder och besvär af hvad namn och beskaffenhet de vara kunde;

att, därest å det till hospitalet upplåtna område bete komme att användas för hospitalets räkning, hospitalet då vore skyldigt ensamt upprätthålla stängsel mot den till domänstyrelsens vård upplåtta delen;

att jämväl underhållsskyldigheten af de inom sistnämnda del belägna vägar, som å kartan vore med nummer 73 och 76 betecknade, dock beträffande nummer 73 endast för så vidt underhållsskyldighet af samma vägstycke befunnas verkligen åligga den inköpta hemmansdelen, skulle hospitalet åligga; och

att skogsstatens tjänstemän och betjänte samt dem åtföljande arbetspersonal skulle äga att utan hinder färdas å vägarna inom hospitalets område, samt *å andra sidan*:

att hospitalets tjänstemän och betjäning skulle äga att fritt beträda och vistas å till domänstyrelsens vård öfverlämnade kronoparkens område samt därifrån afhålla obehöriga personer, äfvensom att patienterna vid hospitalet finge, å de tider sådant af vederbörande läkare föreskrefves, sig där uppehålla; och

att hospitalet, efter därom till domänstyrelsen gjord anmälan, skulle äga å samma område dels anlägga en vattenreservoar med erforderliga ledningar, vägar och dylikt, dels ock därstädes uppföra andra för hospitalet nödiga byggnader.

Därefter har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 4 mars 1886 förklaradt, att den del af fastigheten, som öfverlämnats till domänstyrelsens vård, skulle ställas under skogsstatens omedelbara vård för att såsom kronopark förvaltas.

Jag har nu att underställa Kungl. Maj:ts pröfning väckt fråga, att jämväl sistberörda del af egendomen skall öfverlämnas till Göteborgs hospital.

Uti en till medicinalstyrelsen inkommen skrift hade nämligen hospitalsdirektionen begärt styrelsens bemyndigande att hos domänstyrelsen göra framställning därom att ett mindre område om 2 hektar 64 ar 10 kvadratmeter, som består af skogsmark af jämförelsevis obetydligt värde, skulle för att åstadkomma en önskvärd och fördelaktig utvidgning af hospitalets park förläggas under hospitalets omedelbara förvaltning.

Denna skrift har medicinalstyrelsen med underdånig skrifvelse den 28 september 1906 öfverlämnat till Kungl. Maj:t och därvid till en början erinrat därom, att hospitalet redan på grund af nådiga brefvet den 26 februari 1886 hade en vidsträckt förfoganderätt öfver det till domänstyrelsens vård öfverlämnade området af hemmanet.

Under sådana förhållanden och då hospitalet alltså faktiskt hade rätt att disponera området i fråga, syntes det också medicinalstyrelsen vara det naturligaste, att samma område ställdes under hospitalets förvaltning, särdeles som det ekonomiska värde, som området kunde anses äga, lika väl syntes kunna tillgodogöras statsverket af hospitalsdirektionen som af domänstyrelsen.

Vidare har medicinalstyrelsen anført, att vid de hospitalsanläggningar, som under senare årtionden ägt rum eller beslutits, de för dessa anstalter förvärfvade områdena i regel helt och hållet öfverlämnats till vederbörande hospitalsdirektions förvaltning, och detta ehuru ifrågasvarande områden, såsom exempelvis de till anstalterna i Kristinehamn, Piteå, Säter och Västervik hörande, vore vida större än hela det område vid Göteborgs hospital, hvars förvaltning hittills varit fördelad dels på hospitalet dels på domänstyrelsen.

Då detta sistnämnda förhållande sålunda utgjorde ett undantag från den eljest i allmänhet följda principen beträffande förvaltningen af de till rikets hospital och asyler hörande områdena, har medicinalstyrelsen äfven af detta skäl ansett sig böra hemställa, att den del af hemmanet Storhagen, som hittills förvaltats af domänstyrelsen och som å förenämnda karta betecknas med B., finge öfverlämnas till hospitalet.

Medicinalstyrelsen har vidare erinrat, att Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 27 juni 1906 medgifvit Göteborgs stad att vid Göteborgs hospital uppföra en upptagningsanstalt, innefattande tre särskilda byggnader för tillsammans 75 patienter, nämligen en öfvervakningsafdelning för 21 patienter af hvarterdera könet, en så kallad kolonivilla för 20 manliga patienter samt en byggnad med samma ändamål för 13 kvinnliga patienter, samt att medicinalstyrelsen i underdånig skrifvelse den 28 september 1906 hemställt om beredande af anslag till uppförande vid Göteborgs hospital af en afdelning för högst 50 sinnessjuka, tillhörande första betalningsklassen.

Efter tillkomsten af nämnda upptagningsanstalt för Göteborgs stad komme, fortsätter medicinalstyrelsen, patientantalet vid Göteborgs hospital, som nu uppginge till 230, att ökas till 305, och, för så vidt nyssberörda underdåniga framställning angående uppförande vid hospitalet af en förstaklassafdelning för högst 50 patienter vunne Kungl. Maj:ts och Riksdagens bifall, till 355. Detta hospital komme alltså, särskildt om äfven sist omförmälda byggnad blefve uppförd, att få en så stor omfattning, att hospitalets uteslutande dispositionsrätt öfver hela den del af Storhagen, som nu vore öfverlämnad till domänstyrelsens förvalt-

ning, blefve ännu mera angelägen, synnerligast som den ifrågasatta förstaklassafdelningen lämpligast syntes böra förläggas omedelbart intill eller möjligen till någon del eller helt och hållet inom den ifrågavarande delen af Storhagen.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har medicinalstyrelsen i underdånighet hemställt, det tacktes Kungl. Maj:t medgifva, att hela den del af hemmanet $\frac{5}{8}$ mantal Storhagen, hvilken genom nådigt bref den 26 februari 1886 öfverlämnats till domänstyrelsens förvaltning och som å förutnämnda karta betecknades med B, finge tilldelas Göteborgs hospital.

Domänstyrelsen, som erhållit befallning att yttra sig i ärendet, har i underdånigt utlåtande den 22 november 1906 anfördt, att, då ifrågavarande kronopark endast omfattade en mindre areal och ej vore belägen i närheten af någon annan under skogsstatens vård och förvaltning ställd allmän skog, dess värde för skogsväsendets räkning ej vore af den betydighet, att domänstyrelsen hade något att erinra mot medicinalstyrelsens hemställan.

Göteborgs hospitals område, för närvarande uppgående till omkring 35 hektar, synes, att döma af den utredning som föreligger, vara väl knappt redan för nuvarande behof. Detta framgår än tydligare, om man tager i betraktande storleken af de områden, som disponeras af hospital, hvilka i afseende å platsantal äro jämförliga med Göteborgs.

Piteå hospital med ett platsantal af 370 förfogar sålunda öfver ett område om 100 hektar och Växjö hospital med 390 platser öfver 135 hektar. Härnösands hospital, som har plats för 295 patienter, disponerar visserligen endast 13 hektar, beroende därpå att anstalten är förlagd inom staden utan möjlighet till utvidgning, men denna omständighet framstår äfven såsom en kännbar olägenhet för detta hospital.

Jag tillåter mig vidare erinra, att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till innevarande års Riksdag föreslagit anvisande af medel till uppförande vid nu ifrågavarande hospital af en byggnad, afsedd för sinnessjuka af första betalningsklassen, hvilken byggnad enligt planen skulle till hufvudsaklig del förläggas inom nu förevarande område.

På förfrågan har i domänstyrelsen meddelats, att ett mindre torp å ifrågavarande kronopark är under arrende upplåtet sedan den 14 mars 1891 tills vidare mot ett årligt arrende, som i penningvärde beräknas till 70 kronor, men skall, om så påfordras, utgöras genom arbete å

Departement-
schefens
yttrande.

kronoparken efter angifna grunder, samt att tiden för verkställande af den ifrågasatta öfverlåtelsen å hospitalet syntes lämpligast kunna äga rum vid nästa årsskifte.»

I öfrigt åberopade chefen för civildepartementet hvad medicinalstyrelsen och domänstyrelsen i ärendet anförde.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 mars 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
